

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 20/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av polislagen och vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 mars 2013 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av polislagen och vissa lagar som har samband med den (RP 16/2013 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och lagutskottet lämnat utlåtande (GrUU 33/2013 rd, LaUU 21/2013 rd) om ärendet. Utlåtandena återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Marko Meriniemi och polisinspektör Antti Simanainen, inrikesministeriet
- justitieombudsmannasekreterare Mikko Etelepää, riksdagens justitieombudsmans kansli
- lagstiftningsråd Jukka Lindstedt, justitieministeriet
- lagstiftningsdirektör Hanna Nordström, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Timo Kieväri, kommunikationsministeriet
- justitieråd Ilkka Rautio, högsta domstolen
- statsåklagare Ritva Sahavirta, Riksåklagarämbetet

- kriminalinspektör Petri Rainiala, polisinspektionen i Helsingfors
- häradssåklagare Tea Kangasniemi, Helsingfors åklagarämbete
- polisdirektör Heikki Lausmaa, Polisstyrelsen
- tullöverinspektör Juha Vilkkö, Tullen
- biträdande chef Olli Kolstela, skyddspolisen
- jurist Kimmo Lehtimäki, Polisyrkeshögskolan
- kriminalinspektör Markus Välimäki, Central-kriminalpolisen
- direktör, säkerhet och kontinuitetshantering Kari Wirman, FiCom ry
- direktör Risto Karhunen, Finansbranschens Centralförbund rf
- advokat Markku Fredman, Finlands Advokatförbund
- professor Matti Tolvanen
- professor Mikko Vuorenperä.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- finansministeriet
- Huvudstaben
- Kommunikationsverket
- gränsbevakningsväsendet
- Finlands Advokatförbund
- FiCom ry
- Suomen Pelastusjohtajat ry
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i den nya polislagen som träder i kraft vid ingången av 2014 samt i vissa lagar som har samband med den. Ändringarna som föreslås är i huvudsak av teknisk natur, men även några av kompletterande och preciserande natur ingår.

Det föreslås att bestämmelserna om förutsättningarna för användning av teleövervakning kompletteras så, att polisen kan för förhindrande av brott beviljas tillstånd att rikta teleövervakning mot en teledress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt annars används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till lockande av barn i sexuella syften eller med användning av en teledress eller teleterminalutrustning till olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktar sig mot ett automatiskt databehandlings-system.

Det föreslås att förutsättningarna för användning av systematisk observation ändras så att de motsvarar bestämmelserna om systematisk observation i den nya tvångsmedelslagen.

Förutsättningarna för användningen av förtäckt inhämtande av information kompletteras så att förtäckt inhämtande av information inte är tillåtet i en bostad ens med medverkan av bostadens innehavare.

Så kallad överskottsinformation som fås genom teleavlyssning, teleövervakning, inhämtan-

de av basstationsuppgifter och teknisk observation får även användas om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år och om användningen av överskottsinformation kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet. Beslut om användning av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken.

Den nya polislagens bestämmelser som gäller underrättelse om användning av hemliga metoder för inhämtande av information kompletteras när det gäller situationer där identiteten för den som är föremål för metoden för informationsinhämtningen inte är identifierad vid utgången av den utsatta tiden eller uppskovet. I dessa situationer ska han eller hon utan ogrundat dröjsmål skriftligen underrättas om metoden för inhämtandet av information när identiteten har utretts.

Samtidigt med denna proposition överlämnas den proposition som gäller ändring av den nya förundersökningslagen och den nya tvångsmedelslagen. Den nya polislagens bestämmelser om hemliga metoder för inhämtande av information och den nya tvångsmedelslagens bestämmelser om hemliga tvångsmedel är fast förknippade med varandra.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt som den nya polislagen, dvs. den 1 januari 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Riksdagen godkände i mars 2011 en ny polislag (872/2011), som träder i kraft den 1 januari 2014. Redan innan lagen trätt i kraft har det framkommit vissa ändringsbehov särskilt i bestämmelserna om hemliga metoder för inhämt-

tande av information i 5 kap. i den nya polislagen och i dess för hållande till 10 kap. om hemliga tvångsmedel i den nya tvångsmedelslagen (806/2011, RP 14/2013 rd).

I den aktuella propositionen föreslås det i huvudsak ändringar av teknisk natur. De flesta anknyter till ogrundade skillnader mellan den nya polislagen och den nya tvångsmedelslagen när det gäller regleringen av hemligt inhämtande av

information. Dessutom föreslås det vissa innehållsmässiga kompletteringar och preciseringar i den nya polislagen. De viktigaste av dessa ändringar anknyter till förutsättningarna för användning av teleövervakning och till användningen av överskottsinformation.

De sakkunniga som förvaltningsutskottet har utfrågat har till stora delar samtyckt till förslagen, och det har inte framkommit orsaker att ändra de föreslagna paragraferna i större omfattning. De största ändringsbehoven följer av grundlagsutskottets utlåtande. Dessutom krävs enligt förvaltningsutskottet vissa smärre ändringar av huvudsakligen teknisk natur.

Sammantaget anser utskottet således propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Teleövervakning (5 kap. 5 § i polislagen)

Enligt erhållen utredning bör ingressen i 5 kap. 5 § 2 mom. ändras. I propositionen lyder stället så här: "Polisen kan för att förhindra brott ges tillstånd att rikta televlyssning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person, om personen på grund av sina yttranden, hotelser eller uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till".

Uttrycket "teleanslutning" är överflödigt i ingressen. Dessutom bör ingressen motsvara ingressen till 10 kap. 3 § 2 mom. i tvångsmedelslagen med den skillnaden att televlyssning enligt polislagen används för att förhindra och avslöja brott. Enligt förvaltningsutskottet bör bestämmelsens ordalydelse därför ändras.

Teleövervakning (5 kap. 8 § i polislagen)

Det föreslås att bestämmelserna om förutsättningarna för användning av teleövervakning i den nya polislagen ändras så att polisen kan ges tillstånd att utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt annars används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till lockande av barn i sexuella syf-

ten (20 kap. 8b § i strafflagen, nedan SL) eller olovligt brukande (SL 28 kap. 7 §), skadegörelse (SL 35 kap. 1 §), kränkning av kommunikationshemlighet (SL 38 kap. 3 §) eller dataintrång (SL 38 kap. 8 §) som riktar sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning.

Enligt utredning till förvaltningsutskottet är teleövervakning en effektiv och i många fall avgörande undersökningsmetod när det gäller att förhindra och utreda de nämnda brotten. Ändringarna är motiverade, också med hänsyn till att det enligt grundlagsutskottet (GrUU 33/2013 rd) inte finns några konstitutionella hinder för dem.

Beslut om styrd användning av informationskällor (5 kap. 42 § i polislagen)

Genom styrd användning av informationskällor kan det inhämtas information som är av betydelse för skötseln av uppgifter avsedda i 1 kap. 1 § i polislagen. Som information om annat än brottsbekämpning som inhämtas av informationskällor nämns i detaljmotiveringen till den nya polislagen som exempel information om vapenintresserade personers hälsotillstånd. Men i 5 kap. 42 § i den nya polislagen förutsätts ändå att det brott som den styrda användningen av informationskällor baserar sig på ska nämnas i beslutet om styrd användning av informationskällor. Kraven på beslutets innehåll är som sådana tagna från tvångsmedelslagen till polislagen utan hänsyn till det definitionsenliga syftet med användning av informationskällor som helhet enligt definitionen i 5 kap. 40 § i den nya polislagen.

För att bestämmelserna ska vara inbördes konsekventa bör 5 kap. 42 § kompletteras med beaktande av innehållet i 5 kap. 40 §. Således anser förvaltningsutskottet att det är motiverat att ändra paragrafens 3 mom. så att ordalydelsen i 4 punkten ändras till "grunden för åtgärden".

Användning av överskottsinformation (5 kap. 54 § i polislagen)

Med överskottsinformation avses enligt 5 kap. 53 § i den nya polislagen information som fått

genom teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller när den gäller något annat brott än det för vars utredning tillståndet har getts eller beslutet fattats.

Föreskrifter om användning av överskottsinformation finns i 5 kap. 54 § i den nya polislagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen får överskottsinformation användas i samband med utredning av brott, när informationen gäller ett brott för vars förhindrande det skulle ha fått användas sådant inhämtande av information enligt detta kapitel genom vilket informationen har fått. Beslut om användning av överskottsinformation ska fattas av domstolen, om den är behörig att fatta beslut om den metod för inhämtande av information med vilken informationen har fått. Enligt 2 mom. får överskottsinformation dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisens verksamhet och som utredning för att stödja att någon är oskyldig. Enligt propositionen ska överskottsinformation få användas i utvidgad omfattning, dvs. också när det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år och om användningen av överskottsinformation kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet. Beslut om användning av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 33/2013 rd) till förvaltningsutskottet ansett att det med stöd av 10 § 3 mom. i grundlagen är nödvändigt att det maximistraff som är en förutsättning för användning måste vara högre än fängelse i två år. Det kan anses godtagbart att överskottsinformation får användas om det föreskrivna strängaste straffet för brottet är fängelse i minst tre år. Det finns inte heller något hinder för att bestämmelsen tillämpas på vissa enstaka brott som specificeras i grundlagsutskottets utlåtande och för vilka maximistraffet är fängelse i två år, men som till grovhetsgraden ändå kan jämföras med de ovan nämnda brotten och som uppfyller kriterierna i 10 § 3 mom. i grundlagen.

Enligt grundlagsutskottet måste antingen den andra meningen i 5 kap. 54 § 1 mom. i förslaget till polislag strykas eller bestämmelsen ändras enligt vad som sagts ovan, för att lagförslaget ska kunna godkännas i vanlig lagstiftningsordning. Om förvaltningsutskottet anser att listan över brott som motiverar användning av hemliga metoder måste utvidgas, ska ärendet föras till grundlagsutskottet för ny bedömning.

I sin bedömning av frågan anser förvaltningsutskottet för det första att det är viktigt att ändringarna i polislagen och i tvångsmedelslagen träder i kraft samtidigt som de nya lagarna, dvs. den 1 januari 2014. Därför kan det inte anses motiverat att i detta skede börja utvidga förteckningen över de brott som motiverar användning av överskottsinformation, även om det skulle kunna finnas goda grunder för det. Det skulle nämligen förorsaka ett behov av att begära ett nytt utlåtande av grundlagsutskottet. Dessutom måste bestämmelserna om användning av överskottsinformation i tvångsmedelslagen och polislagen stämma överens med varandra. Således måste bestämmelserna enligt förvaltningsutskottets mening skrivas om både i polislagen och i tvångsmedelslagen i enlighet med vad grundlagsutskottet och lagutskottet framför i sina utlåtanden. Förvaltningsutskottet anser ändå att det med tanke på brottsbekämpningen och medborgarnas rättskänsla är beklagligt att gränserna för utnyttjande av överskottsinformation för utredning av brott är så pass snäva av konstitutionella orsaker.

I sitt utlåtande LaUU 21/2013 rd till förvaltningsutskottet uttryckte lagutskottet sin åsikt om hur paragrafen om överskottsinformation bör vara beskaffad. Förvaltningsutskottet anser förslaget till bestämmelse motiverat. Utskottet hänvisar i fråga om reglering av användningen av överskottsinformation också till de synpunkter som utskottet har framfört i sitt utlåtande FvUU 29/2013 rd.

Grundlagsutskottet har i och för sig inga invändningar mot bestämmelsen om att beslut om användning av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Grundlagsutskottet

föreslår dock att man prövar också det alternativet att beslut om användning av överskottsinformation fattas redan före behandlingen av huvudsaken.

Vid bedömningen av saken vill förvaltningsutskottet liksom lagutskottet (LaUU 21/2013) rd för det första rikta uppmärksamhet på att användningen av överskottsinformation begränsas av kravet att användningen av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet. Dessutom är det utskottets uppfattning att man i princip inte kan avgöra hur viktig överskottsinformationen är annat än som en del av den totala bevisningen. Att starta en separat process för att få utnyttja överskottsinformation kan inte heller anses ändamålsenligt med tanke på helheten. Den föreslagna bestämmelsen begränsar inte beslutet om användning av överskottsinformation till behandlingen av huvudsaken, utan enligt förslaget ska domstolen besluta om användningen i samband med behandlingen av huvudsaken, exempelvis vid ett eventuellt förberedelsesammanträde. I sitt utlåtande om polislagen tillstyrker lagutskottet den möjlighet som också nämns i propositionsmotiven (s. 48), dvs. att avgöra saken genom ett separat beslut, men anser på de nämnda grunderna att det inte finns skäl att ändra bestämmelsen. Förvaltningsutskottet är av samma åsikt.

Förvaltningsutskottet konstaterar ytterligare att bestämmelserna om användning av överskottsinformation också påverkar skyldigheten att göra förundersökning.

Avbrytande av teleavlyssning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning (5 kap. 56 § i polislagen)

I 5 kap. 56 § i den nya polislagen finns bestämmelser om situationer där det framgår att teleavlyssning, teknisk avlyssning eller teknisk observation av utrustning har riktats mot sådan kommunikation som metoden inte är avsedd för. I sådana fall ska informationsinhämtningen avbrytas och de upptagningar som fås genom avlyssningen genast utplånas. I propositionen föreslås det att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om att information som fås innan meto-

den för inhämtandet av information avbrutits dock får användas på samma villkor som överskottsinformation får användas enligt 54 §.

Enligt grundlagsutskottet är det i paragrafen inte - till skillnad från överskottsinformation - frågan om en biprodukt från lagenlig användning av hemliga metoder för informationsinhämtning, utan om användning av information som fås genom inhämtning av information i en situation där metoden för informationsinhämtning inte har godkänts för användning. Information som har inhämtats på detta sätt kan enligt grundlagsutskottet inte jämföras med överskottsinformation. Grundlagsutskottet menar att den sista meningen i 5 kap. 56 § i förslaget till polislagen därför måste strykas, men anser inte att frågan påverkar lagstiftningsordningen.

Med stöd av grundlagsutskottets utlåtande och inkommen utredning ser förvaltningsutskottet det som motiverat att polislagen ändras på denna punkt enligt grundlagsutskottets förslag.

Polisundersökning (6 kap. 1 § i polislagen)

Det föreslås att 6 kap. 1 § 1 mom. i polislagen ska ändras så att de sex sista orden i slutet, "eller utreda orsaken till en eldsvåda", stryks. Förvaltningsutskottet konstaterar att en brandutredning utförd av en räddningsmyndighet inte avser samma sak som en utredning av orsaken till en eldsvåda som utförs av polisen. Enligt 41 § i räddningslagen ska räddningsmyndigheten utföra brandutredning för att förebygga motsvarande olyckor. Vid brandutredningen bedöms orsaken till eldsvådan. Om eldsvådan misstänks ha orsakats uppsåtligt eller av oaktsamhet, ska räddningsmyndigheten anmäla saken till polisen.

Att utreda orsaken till en eldsvåda innebär en teknisk utredning som kan räcka länge. Räddningsmyndigheternas möjligheter och behörighet att utföra t.ex. en taktisk utredning, inklusive tillrättavising, förhör och andra taktiska åtgärder är begränsade, eller också saknas behörigheten. Vid polisutredningen kan polisen för att utesluta brott och av flera andra orsaker utföra en grundligare utredning än räddningsmyndigheten av orsaken till en eldsvåda. Men då måste polisen bedriva ett tätt samarbete med

räddningsmyndigheten liksom med andra aktörer, t.ex. försäkringsbolagen.

Förvaltningsutskottet anser att skyldigheten att utföra polisutredning för att utreda orsaken till en eldsvåda ovillkorligen måste ingå i polislagen som en del av polisutredningen också i fortsättningen. Polisutredning föregår i allmänhet förundersökningen av ett brott. Enligt en färsk undersökning har till och med polisen haft svårigheter med att upptäcka brottsfall vid undersökning av orsaken till eldsvådor. Genom bestämmelser om polisutredning för att utreda brandorsaker framhävs polisutredningens betydelse som en undersökning som förbereder för förundersökningen.

Andra synpunkter

Enligt erhållen utredning täcker bestämmelserna i 2 kap. i polislagen om tillträde till hemfridskyddade platser inte alla situationer där beslut enligt skjutvapenlagen ger anledning att ta ett skjutvapen i polisens besittning och där polisen i detta syfte har ett väl motiverat behov av att få tillträde till hemfridskyddade platser. Eftersom det handlar om att ingripa i den grundlagsskyddade hemfriden, har det framställts för förvaltningsutskottet att regleringen bör preciseras. Förvaltningsutskottet anser det mer ändamålsenligt med beaktande av orsakssambandet att en eventuell ändring bereds med omsorg i samband med att lagstiftningen om skjutvapen revideras.

Uppföljning

Förvaltningsutskottet har hört många sakkunniga med anledning av lagstiftningspaketet för att göra rättelser i förundersökningslagen, tvångsmedelslagen och polislagen (RP 14/2013 rd och RP 16/2013 rd). Under sakkunnigutfrågningen framfördes också många sådana önskemål om ändring av lagstiftningen som propositionen inte innefattar. I fråga om dessa slår utskottet fast att det i dagens läge omöjligen kan finnas några erfarenheter av den nya lagstiftningens tillämpning. Behovet av eventuella andra ändringar kan bedömas först när det finns tillräckligt med erfarenheter av tillämpningen. Därför är det nödvändigt att det sker en behörig uppföljning av

hur en så pass betydande lagstiftningsreform tillämpas.

Detaljmotivering

1. Polislagen

5 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information

5 §. Teleavlyssning och dess förutsättningar. Av skäl som nämns i de allmänna motiven föreslår utskottet att uttrycket "teleanslutning" utgår i det inledande stycket i 2 mom., eftersom det är överflödigt.

10 §. Beslut om teleövervakning. Polisförvaltningslagen ändrades utifrån proposition RP 15/2013 rd så, att rörliga polisen lades ned som administrativ polisenhet (L 503/2013). Samtidigt (L 504/2013) utgick omnämningarna av chefen vid rörliga polisen ur 5 kap. 10 § i den nya polislagen (872/2011). Men den ändringen har inte noterats i den aktuella propositionen. Omnämningarna bör följaktligen strykas i 2 mom.

42 §. Beslut om styrd användning av informationskällor. Av skäl som anges i de allmänna motiven måste 3 mom. ändras så att 4 punkten får lydelsen "grunden för åtgärden". Därmed måste också ingressen till lagförslaget korrigeras.

54 §. Användning av överskottsinformation. Som utskottet konstaterar i de allmänna motiven måste bestämmelsen om användningen av överskottsinformation ändras för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Den föreslagna gränsen på två år måste höjas till tre år, men samtidigt kan man lägga till vissa sådana brott i bestämmelsen där maximistraffet är fängelse i två år. Det är också ändamålsenligt att göra så.

Behovet av ändringar i paragrafen är så stort att dess momentindelning måste ändras så att den följer allmän lagskrivningspraxis. De två

första momenten föreslås innehålla bestämmelser om förutsättningarna för användning av överskottsinformation, det tredje momentet om förfarandet vid denna användning och momenten därefter om vissa andra anknytande situationer, på samma sätt som i den nuvarande lagen.

Enligt 1 mom. får överskottsinformation användas vid utredning av brott, när informationen gäller ett brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda sådana metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel och som har använts då informationen har fåtts.

Enligt 2 mom. får överskottsinformation också användas, om användningen av sådan information kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av de brott som nämns explicit i paragrafen.

För tydlighetens skull konstaterar utskottet att treårsgränsen i praktiken täcker in följande brott enligt strafflagen: osann utsaga inför domstol (15 kap. 1 §), falsk angivelse (15 kap. 6 §), övergrepp i rättsak (15 kap. 9 §), registeranteckningsbrott (16 kap. 7 §), tvingande till samlag (20 kap. 3 §), tvingande till sexuell handling (20 kap. 4 §), koppleri (20 kap. 9 §), förberedelse till tagande av gisslan (25 kap. 4a §), förberedelse till grovt rån (31 kap. 2a§), vissa brott som begåtts i terroristiskt syfte (34a kap. 1 §), förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte (34a kap. 2 §), grov kränkning av kommunikationshemlighet (38 kap. 4 §), grovt tullredovisningsbrott (46 kap. 8 §) och grovt döljande av olagligt byte (48a kap. 4a §). Vidare föreslås det bli möjligt att använda överskottsinformation i samband med nedannämnda brott, för vilka maximistraffet är två år, och å andra sidan också i samband med brott för vilka maximistraffet är högre än tre år.

De brott med en straffgräns på två år föreslås vara deltagande i en organiserad kriminell sammanlutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i

strafflagen, misshandel, dödsvållande, grovt vållande av personskada, deltagande i slagsmål, framkallande av fara och utsättande enligt 21 kap. i strafflagen, grovt hemfridsbrott enligt 24 kap. 2 § i strafflagen, frihetsberövande, bortförande av barn, olaga hot och olaga tvång enligt 25 kap. i strafflagen, utpressning enligt 31 kap. 3 § i strafflagen och förberedelse till allmänfarligt brott enligt 34 kap. 9 § i strafflagen.

Kriteriet "av synnerlig vikt" gäller alla brott som nämns i 2 mom. Trots dessa ändringar är propositionens tolkningsanvisningar fortfarande fullt relevanta.

55 §. *Utplåning av information.* Ändringen av 5 kap. 54 § medför att också en hänvisning i 55 § 2 mom. i samma kapitel måste ändras så att den hänvisar till hela 54 §, inte enbart till dess 1 mom. Paragrafen bör lämpligen ändras i sin helhet. Då måste också ingressen till lagförslaget rättas till.

56 §. *Avbrytande av teleavlyssning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning.* Sista meningen i paragrafen måste utgå av de skäl som framförs i de allmänna motiven.

6 kap. Polisundersökning

1 §. *Polisundersökningens inriktning och tillämpliga bestämmelser.* I propositionen föreslås att passusen "eller utreda orsaken till en eldsvåda" ska utgå. Men av skäl som nämns i de allmänna motiven bör den återinföras i slutet av 1 mom.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2—13 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 5 § 2 mom., 7 § 2 och 3 mom., 8 § 2 mom., 10 § 3, 5 och 6 mom., 12 § 3 mom., 13 § 1 och 4 mom., 18 § 4 mom., 20 § 4 mom., 22 § 3 och 4 mom., 28 § 2 mom., den finska språkdräkten i 30 § 1 mom., 38 § 2 mom., 42 § 2 och 3 mom., 47 § 2 mom., 50 §, 54 § (*utesl.*), 55 § (*utesl.*), 56 §, 58 § och 6 kap. 1 § 1 mom., av dem 5 kap. 10 § 3 mom. sådant det lyder i lag 504/2013, samt

fogas till 5 kap. 15 § ett nytt 3 mom. som följer:

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Polisen kan för att förhindra brott ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en (*utesl.*) teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person, om personen på grund av sina yttranden, hotelser eller uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till

(1—13 punkten som i RP)

7 och 8 §
(Som i RP)

10 §

Beslut om teleövervakning

Chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen (*utesl.*) eller chefen för en polis-inrättning ska besluta om teleövervakning som avses i 8 § 4 mom. Om ärendet inte tål uppskov,

får en anhållningsberättigad polisman besluta om teleövervakningen till dess att chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen (*utesl.*) eller chefen för en polis-inrättning har avgjort ärendet om teleövervakning. Ärendet ska föras till nämnda polisman för avgörande så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

(5 och 6 mom. som i RP)

12, 13, 15, 18, 20, 22, 28, 30 och 38 §
(Som i RP)

42 §

Beslut om styrd användning av informationskällor

(2 mom. som i RP)

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den polisenhet som genomför inhämtandet av information och den polisman som ansvarar för genomförandet av detta,
- 3) identifikationsuppgifterna för informationskällan,

- 4) grunden för åtgärden,
- 5) syftet med inhämtandet av information och planen för genomförandet av detta,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den styrda användningen.

— — — — —
47 och 50 §
(Som i RP)

54 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas vid utredning av brott när informationen gäller ett sådant brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda sådana metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel och som har använts då informationen har fåtts (Utesl.).

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

- 1) deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet,
- 2) misshandel, dödsvållande, grovt vållande av personskada, deltagande i slagsmål, framkallande av fara eller utsättande,
- 3) grovt hemfridsbrott,
- 4) frihetsberövande, bortförande av barn, olaga hot och olaga tvång,
- 5) utpressning eller
- 6) förberedelse till allmänfarligt brott.

Beslut om användning av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om att användning av överskottsinformation ska antecknas i förundersökningsprotokollet finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen och bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska uppges i stämningsansökan i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för förhindrande av brott, för inriktning av polisens verksamhet och som en utredning som stöder det att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

I 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen föreskrivs om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av den lagen får användas för att förhindra brott eller för sådana syften som nämns i 4 mom.

55 §

Utplåning av information

Hemligt inhämtad information ska utplånas utan dröjsmål efter att det framgått att den inte behövs för att förhindra, avslöja eller utreda brott eller för att avvärja en fara.

Överskottsinformation får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om den gäller ett brott som avses i 54 § 1 eller 2 mom. eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte har lagrats i ett register eller fogats till förundersökningsmaterial ska utan onödigt dröjsmål utplånas så snart det blivit uppenbart att den inte kan användas eller den inte längre behövs för att förhindra eller utreda ett brott.

(3 mom. som i RP)

56 §

Avbrytande av teleavlyssning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framgår att teleavlyssningen riktas mot något annat meddelande än ett meddelande från eller till den som är föremål för tillståndet eller att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt och de upptagningar som fåtts genom avlyssningen och an-

teckningarna om de uppgifter som fåtts genom den genast utplånas. Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter som avses i 8 § eller att den person som avses i 23 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen. (Utesl.)

58 §
(Som i RP)

6 kap.

Polisundersökning

1 §

Polisundersökningens inriktning och tillämpliga bestämmelser

Med polisundersökning avses annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag ska polisen, med anledning av en anmälan eller när det annars av särskilda skäl är befogat, företa polisundersökning för att hitta en försvunnen person eller utreda orsaken till en eldsvåda.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 10 december 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
Jussi Halla-aho /saf
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Mika Kari /sd
Timo V. Korhonen /cent

Markus Lohi /cent
Outi Mäkelä /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv
ers. Lasse Hautala /cent
Anu Urpalainen /saml
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Matti Marttunen.